

Hierbij wil ik reageren op de internetconsultatie. Onderstaande uiteenzetting is feitelijk samen te vatten in één zin:

bovengronds aanwenden van drijfmest is geen doel op zichzelf, maar onderdeel van een emissiearm bedrijfssysteem.

Ik wil beginnen met de gedachte dat in de praktijk blijkt dat het inzetten van technische maatregelen voor de oplossing van onze problemen op termijn meestal meer en nieuwe onvoorziene problemen creëert. Overigens, dat wil niet zeggen dat er niet naar oplossingen gezocht moet worden als er een probleem gesignaleerd is.

Als veehouder streven we naar een gezonde balans op ons bedrijf met de overtuiging dat de natuurlijke principes en het biologische systeem van de bodem vele malen krachtiger is dan welke technische maatregel we kunnen bedenken.

Een gezonde bodem is de basis onder ons bedrijf, en laat zich vergelijken met het spijsverteringsstelsel van mens en dier. Mond, maag, darm => aeroob, anaeroob en actinomyceten. Bij een gezonde bodem staat de biologie centraal.

Het systeem van emissiearme aanwending van mest heeft geresulteerd in geavanceerde zware machines. Veel volume om de kostprijs binnen de perken te houden maar ook minder maar grote giften die in de bodem gepompt worden.

Omdat wet en regelgeving rond mestbeleid volledig gericht is op het voorkomen van emissie kregen we te maken met uitrijden opslag periodes. Allerlei emissiebeperkende end of pipe oplossingen zijn bedacht maar over de mestkwaliteit zelf is weinig nagedacht, met alle risico's van dien: <https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2025/03/13/mestgas-risico-bij-mest-mixen-en-scheiden>

De ene mest is de andere niet. Mest die onvoldoende verteerd is gist na in de opslag. De gassen die daarbij vrij komen gaan verloren, en kunnen een zeer groot risico vormen voor mens en dier.

Maar wat moet onze bodem met deze mest die in de opslag risicovol is?

En wat zal het effect zijn als je het stadium Mond => aeroob overslaat? De vraag stellen is haar beantwoorden. Als het in de opslag risicovol is voor mens en dier, wat zal het dan met het bodemleven?

Daarom, het bovengronds aanwenden van drijfmest is geen doel op zich.

Het begint met mestkwaliteit, dat is mest die goed verteerd is.

De sleutel daarvan ligt bij goede voeding die aansluit bij de behoefte van het dier.

Herkauwers hebben een darmgestel dat bij uitstek geschikt is om groene planten te verteren en voedingsstoffen vrij te maken die we als mensen niet kunnen benutten.

Bij een goed gevoerde koe zal dat proces ook efficiënt verlopen. Een hoge efficiëntie = lage TAN = weinig emissie. Daarbij helpen de voorwaarden voor het bovengronds uitrijden, extensieve bedrijfsvoering, het sturen op een laag melkureum, veel weiden, weinig

kunstmest etc. Dat geeft een andere tan.

Daarom is het goed om na te gaan of er bij de emissieonderzoeken voor bovengronds uitrijden voldoen aan deze voorwaarden.

Verder is het de vraag of we de focus volledig moeten leggen op de emissie tijdens het uitrijden of dat het moet gaan om het totaal van het bedrijfssysteem.

Het resultaat van deze emissiearme bedrijfsvoering laat een hele hoge stikstof efficiëntie op bedrijfsniveau zien waaruit blijkt dat het eventuele negatieve saldo van emissie van het bovengronds uitrijden waarop nu gefocust wordt, ruimschoots gecompenseerd wordt door het positieve effect van het gehele bedrijfssysteem.

Deze effecten waarschijnlijk te verklaren door tal van positieve neveneffecten van het bovengronds aanwenden zoals het werken met lichtere machines en dus minder bodemverdichting, betere verdeling, het aerobe verteringsproces, kleinere giften (max. 10 – 15m³/ ha) .

Daarnaast zien we de positieve effecten op het bodemleven (Wormen onderzoeksrapport Jeroen Onrust en Bodembioologie Bioclear Earth) en daarmee voedsel voorziening van de weidevogel.

En wat te denken van de sterk verlaagde onkruiddruk doordat er bij dit bedrijfssysteem een dichtere zode ontstaat, en dus minder gewasbeschermingsmiddelen en grond kerende bewerkingen.

Kortom, het bovengronds uitrijden van drijfmest hoort in de gereedschapskist van de landbouwer te zitten als we met elkaar de emissie beleid naar doelsturing willen.

Met vriendelijke groet, Jaco Visscher